

Després d'uns focs

L'any 1926, Joaquim Ruyra és un dels escriptors amb més prestigi de la nostra literatura. Tomàs Garcés l'entrevista per a la *Revista de Catalunya*. «M'hi vaig atansar amb respecte», escriu. «Reveig la seva estada del carrer Bretón de los Herreros, a Gràcia, i la simplicitat franciscana, de convent de poble, en què vivia». Dos anys més tard, Ruyra escriu *Entre flames*, un llibre que neix «entre dues flames, la del paorós incendi que ha devastat les Gavarres, on radicaven les meves suredes, i la de l'amor que, amb motiu d'aquesta desgràcia, els meus bondadosos amics s'han afanyat a manifestar-me». Tot plagat, una mica fleuma. Ruyra, però està afectat: ha vist com se li cremaven els boscos del que ell en diu Montnegre de la Selva; també «el suro de la collita d'enguany, el qual tenia estibat prop dels meus masos Sàbat i Casagran». El foc va començar a la font de can Carreres de Santa Pellaia, va cremar tot Montnegre i es va dividir en «dos grans rius de flames». Un va baixar per la vall del Rissec fins a Madremanya; l'altre, cap a Juià, els Àngels i Sant Daniel de Girona. Ruyra puja a Montnegre vuit dies més tard. La destrucció ha estat total; si la gent dels masos han salvat la vida i els seus ramats ha estat perquè van «córrer cap a l'altra banda del turó de Montnegre on s'agemoliren dintre un ample camp d'aufals». Poc després, però, una nova foguerada s'escampa per diferents poblacions de Catalunya. La foguerada és del que Ruyra en diu caritat amb les víctimes de Montnegre i que nosaltres, avui, en diem solidaritat perquè ens agrada creure que som diferents només perquè canviem les paraules. L'ajuda als «empobrits montnegrins» arriba al seu punt culminant amb un festival que es fa al Palau de la Música Catalana. És per això que Ruyra escriu les poques planes d'*Entre flames*.

Anys més tard, el 1947, hi torna a haver un altre incendi a les Gavarres. Aquesta vegada s'inicia a Romanyà de la Selva, puja per Sant Cebrià dels Alls i arriba fins a Sant Pol, a tocar la Bisbal. No és, és clar, l'últim foc que hi hagué: sí que és, però, el més important després d'aquell de Ruyra. Un dels propietaris afectats es deia Narcís Nadal i Puig. Recordant «una descripció del máximo prosista catalán», Nadal escriu unes planes sobre aquest incendi a *Memoria de un personaje desconocido*. El personatge desconegut és ell; la llengua ha canviat perquè entremig hi ha hagut la Guerra Civil. Nadal hi va tan aviat com pot, arriba al mas Vancells i troba que «alrededor de la casa ardían los troncos de algunos árboles, però no había peligro de que el fuego reavivara porque toda la maleza había quedado arrasada». Després de parlar amb els masovers, puja tot sol fins a can Vergeli. El camí és llarg, té la impressió d'estar «deambulando por un fantasmagórico cementerio poblado de espectros carbonizados de cuyos miembros desgajados brotaban aún chispas». Arriba a can Vergeli i no veu ningú. Truca i tampoc no l'obren. Quan ja està marxant, sent un gos. Recula, torna a trucar i, finalment, els masovers surten. Cansats d'haver estat setze hores lluitant tot sols contra el foc, «se habían echado astrosos y con toda la ropa despedazada y sin tomar ningún bocado». En diguin caritat o solidaritat, que jo sàpiga, aquesta vegada ningú no va fer res de res. El pitjor foc és la guerra.

Xavier Cortadellas

qual Joaquim Vidal sent una especial predilecció. La vídua de Martí i Pol, Montserrat Sans, va ser present en l'acte d'inauguració i la sala es va estrenar amb una exposició de les fotografies de Sans, acompanyades d'haikús inèdits del poeta de Roda de Ter. A la sala Martí i Pol ja s'hi ha presentat el llibre *Els terminers*, del cassanenc Ramon Rabassadas, i el cantautor illenc Toni Morlà hi ha ofert un concert corresponent al cicle Cançó 05.

Un dels passos més ambiciosos que ha fet la Fundació Valvi ha estat producte de l'aliança amb CCG Edicions: la creació de la Biblioteca Fundació Valvi, que va arrencar a final de febrer, amb la reedició de l'antologia –revisada– *La Girona dels poetes*, del periodista Narcís-Jordi Aragó, i de la novel·la *Ciutat petita i delicada*, de Jaume Ministral. L'objectiu de la col·lecció és posar a l'abast del públic obres sobre la ciutat que són difícils de trobar, i també promoure biografies sobre personatges destacats, gironins o no, que tinguin a veure amb la ciutat. A aquests dos primers volums n'han de seguir força més, els quals seran el resultat d'una tasca que mai serà prou agraïda i valorada.

Dani Chicano

Ricard Viladesau, palafrugellenc il·lustre

El dia 5 de febrer, a l'església de Sant Martí de Palafrugell, es va celebrar el funeral per Ricard Viladesau i Caner, nascut a Calonge el 18 de gener del 1918 i mort a Barcelona el 26 de gener. La seva vida va estar estretament vinculada a Palafrugell, des que la família s'hi traslladà per raons laboral dels pares.

Ben segur que hi haurà qui glossarà el personatge en les seves dimensions de músic i compositor amb més encert i capaci-

tació. Jo reitero l'afirmació que vaig fer a l'església recordant que, si bé era cert que ens acomiadàvem d'un músic

excepcional, també ens acomiadàvem d'un feligrès que es sentia integrat a la comunitat parroquial i d'una persona que es sentia profundament arrelada a aquesta terra.

És reconeguda la seva música, d'una peculiaritat excepcional. Viladesau ha fet dansar la gent del nostre país i, amb la música creada i interpretada per ell, ha fet plorar moltes persones amb el cor bategant al seu ritme. Resseña bé el seu perfil artístic

Robert Roqué a Ricard Viladesau. *El Príncep de la Tenora* (editat per GISC, el 1998), que el mateix Ricard m'obsequià i dedicà ja que el considerava una bona presentació seva. Aquests dies, diverses publicacions en parlaren llargament i bé.

Viladesau gaudia d'una singular personalitat, marcada pel vitalisme, la bonhomia, la cordialitat. Garlaire de mena, li agradava presumir, sense massa pudor, dels seus encerts i dels seus èxits. Però, noi!, i qui pogués! Als d'esperit envejós, això els crispava.

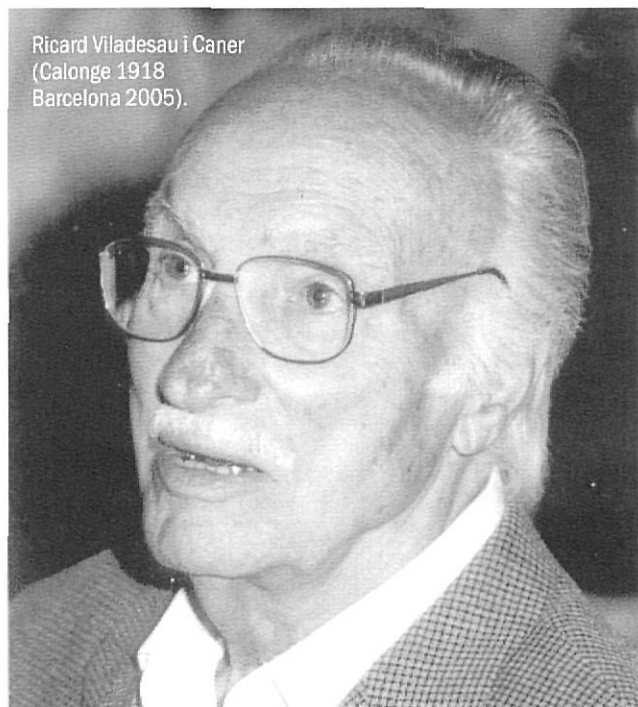
Murri com era, d'ell mateix m'havia explicat que, en una ocasió, a Barcelona, en un acte sardanista d'homenatge (penso que digué a l'aplec de les Roquetes), hi assistien l'expresident Jordi Pujol i l'alcalde de la ciutat, Joan Clos. Es veu que, en saludar-se, en Joan Clos va dir que anomenar-lo «príncep de la tenora», com havia fet Pau Casals, era insuficient i que, en tot cas, se l'havia d'anomenar «rei de la tenora». Com és propi, en Jordi Pujol també va voler posar-hi cullerada, i va afegir que el qualificatiu «rei de la tenora» no era encara prou adequat i que, en tot cas, se l'havia d'anomenar «emperador de la tenora». En Ricard, si bé li agradaven els afalacs, també era bon empordanès i, adonant-se dels

excessos verbals de tan altes personalitats, els etzibà que ja n'hi havia prou de collar-lo i que ell ja en tenia prou amb el qualificatiu d'en Pau Casals, autèntica autoritat en la matèria.

En Salvador, bon amic seu, em recorda que era un home ple d'anècdotes que ell mateix comentava amb detall. Però, així com li agradava lluir la seva genialitat, també sabia reconèixer els encerts i les qualitats dels altres.

Com a músic, una de les seves flagues, per tothom coneguda, era la taula. Els darrers temps, alguna vegada, n'havia de gaudir un xic d'amagatots, per no esverar la seva estimada Rosa que tan bé vetllava per ell. Parlava de les capacitats culinàries de la Teresa d'en Salvador i li lloava els seus plats de més pur regust empordanès. I afalagant-la, li demanava que l'obsequiés amb pomes de *relleno*, que tan bé cuina ella. Però també el feien córrer altres plats. L'oca amb naps i la matança del porc fins i tot li meresqueren sardanes. I que no hi fluïxegessin ni la sal ni el pebre.

Amb els companys i amics li agradava menjar bé i s'apuntava aviat a les colles que, en alguna de les barraques de l'entorn, esmorzaven amb el peix pescat a la matinada, fossin julivies o sardines, o dinaven un suquet de

Ricard Viladesau i Caner
(Calonge 1918
Barcelona 2005).

peix o el contundent niu palafrugellenc.

A les festes majors del poble, quan els músics es repartien a dinar per les cases, ell es triava la casa, i sabia bé quina havia de triar. Quantes vegades l'havien acollit a ca els sogres d'en Salvador, a Sant Feliu de Boada. Si la Teresa cuina bé, és perquè n'havia après a casa.

Certament, en Ricard era un home d'empenta (de jove «ho investia» tot), popular, amant de parlar i saludar tothom, i generós amb les seves composicions. Un parell de centenars d'obres seves han servit per dignificar les més diverses expressions de la cultura popular: l'himne del Club de Futbol Palafrugell, els goigs de Sant Martí de Palafrugell, el ball de nans de Palafrugell, havaneres o pregàries, homenatjant amics (fossin sardanistes desconeguts o personatges destacats), obsequiant els seus o les més diverses poblacions del país, que sovint

han esdevingut senyals d'identitat. En aquest punt vull deixar testimoni d'agraïment de la darrera sardana que, al llit, enllestí els darrers dies de la seva vida i em dedicà amb una denominació ben eloqüent, *La sardana del rector*, que espero es pugui escoltar i ballar ben aviat (segons m'ha arribat, les tenores necessitaran buferra: tot un repte!).

En Ricard perdura en nosaltres i entre nosaltres en tanta música seva i en tants records i anècdotes. Però, recordant un simpàtic dibuix d'en Junceda, vull pensar i creure que en Ricard ara s'ha integrat a la més gran de les cobles, formada pels millors àngels i músics que, només parant per exclamar un «Fenomenal!» d'admiració, seguit d'un «Molt bé!» animós, fa dansar astres i estels en la gran sardana del cosmos sota la direcció del gran Senyor de la Dansa.